

§. 12. Odbor sklicuje občni zbor in prevdarja, kako obračati društveno premoženje, da bi domačemu šolstvu najbolj koristilo. Odbor odločuje toraj, katerim revnim šolam in učiteljem naj se daruje to in uno.

Da so odborovi sklepi veljavni, morajo biti najmanj 4 idrijski udje in če le mogoče 1 ali 2 zunanja uda pričujoča. Odbor sklepa z nadpolovičino večino glasov pričujočih odbornikov. Kedar je enako glasov, razsodi prvosednik.

Posamnih odbornikov po deželi pa je vrh tega dolžnost, da nabirajo društvu ude, jih naznanjajo blagajniku ter pobirajo doneske in jih njemu odrajujejo.

Tudi naj bi bila njih skrb, da društvu pridobujejo vedno novih šolskih prijateljev in dobrotnikov.

§. 13. Vsako leto o šolskih praznikih skliče odbor občni zbor svojih družabnikov v Idriji ali v Ljubljani.

§. 14. Občni zbor voli tri pregledovalce društvenih računov.

§. 15. Društveno imenje se ne sme deliti. Ako bi kedaj društvo nehalo, naj se gotovi denarji in drugo premoženje razdeli po odborovi razsodbi med kranjske ljudske šole in učitelje. Društvo pa neha takrat, kedar bi razun odbora ne imelo več nego 5 udov.

§. 16. Pravila se smejo prenarediti le v občnem zboru z večino glasov pričujočih družabnikov.

§. 17. Društvene prepire med udi razsodi odbor. Če ta ne more nesloge poravnati, pride stvar pred občni zbor v razsodbo.

Národne stvari.

Pravniška zastavica.

Ker se 21 let izdava državni zakonik tudi v slovenskem jeziku, se potegujejo Slovenci za njegovo vvedenje v domače urade mislé, da je jezik z obzirom na slovstvo in na njegovo lastno gibčnost že zadostno razvit za veliko večino prav nezapletenih pravnih razmer in kakor je skušnja potrdila na Kranjskem, Primorskem in deloma tudi na Štirnškem, ni v jeziku več nobene ovire, temuč le v osobah, ktere oskrbujejo dotična opravila. Nekoliko dobre volje pri nekterih in nekaj več marljivosti pri družih, razun tega pa nekaj premestenj osoba in vse bode mahoma v že davno zaželenem redu in nikogar še glava ne bode bolela, temuč dobrosrčni slovenski narod bode hvaležen nasproti prinesel svoje zaupanje in dotični opravljalniki bodo se v kratkem prepričali, da je strah zavoljo slovenskega jezika prazen bil. Pripoveduje se, da je poglaviti zadržek v pomanjkanji sposobnih ljudi; ker pa je znano, da so slovenski pravniki tudi na Nemškem, tukaj pa brez znanja slovenskega jezika drugi namesteni, toraj se nudi zastavica:

Zakaj so slovenščine popolnoma zmožni pravniki na Nemškem v službah?

„Pravnik slov.“

Prislovice in reki iz Istre.

Nabral Jak. Volčič.

Učkarska: Joh nami! zemlja je šla u more, a vèrnost na nebo.

Oči su strašljivice, a ruke su delavice (na vid je delo težko, a delavne roke ga opravijo).

Ča se po krivem steče, se brzo razteče, ili: ča je po krivem dobljeno, ni blagoslovljeno.

Kadar star Istran reče: hvala ti na tem i tem, mu odgovori drugi: Bogu hvala, ki je dostojan.

Ki čeka vréme nad vréme, ga čeka večé bréme (italijansko: chi ha tempo, non aspetti tempo).

Koliko je hrana gušća, toliko meni brada tušća.

Hodi smokve solit (pojdi rakom žvižgat).

U bobovém cvétu je najmanje muke u mehu.

U letu u hladu, u zimi u gladu.

Ako su vuci siti, koze nemogu vesele biti (gospodar razsipnik, družina žalostna).

Ne ruši stare gromačine (gromača je zid brez melte), (se bo na te srušila), ne karaj stare babičine (te bo nalažala, nakregala).

Vsaka šepa vragu iz žepa; ili: ča je od Boga naručeno (rojeno s kakovim pomanjkanjem) je huje od vraga (cave a signatis).

Ki sam gre, opravlja, a ki pošilja, čeka (teško gospodar po poslih).

Kakova gora, takova drva (kakovi starši, takovi otroci).

Istersko otroci oponašajo po zimi vrabce, da čvikajo drug drugemu: „si živ, si živ“; a po leti: „ti župan ja župan, ti župan ja župan“.

Ča te je ta zali osanatil (hat dich der Böse eingeschläfert).

Isterski pastir pravi: „ovan zvončar zvončari pred ovčami (za nemško-slovenski: zvonec nosi.)“

Slišal sem starega Istrana reči: peruh, perušić (od pero) za nemški Pinsel, kakor italijanski pennello od penna, in Pinsel od pingere, in to morda od pennam agere.

Pozuha (od zevati) je mnogo govorenje za kakovim delom, posebno, zlem. — Povezuha, Kindswindel.

Stari Istrani pripovedajo, da, kada je nekada kdo v Istri obudovel, si ni več strigal vlas ni brade bril do smrti, ako se ni sopet ženil; ako se je pa še ženil, se je pred ženitbo ostrigel in obril; a vdovice so nosile zmirom vse črno nošnjo; ako se je ktera spet umožila, stavila je nase sopet kaj beliškavega, a nikdar več vse vesele bele obleke.

Književnost.

* „Občno zgodovino za srednje šole“ je jel dajati na svitlo g. Jesenko, profesor v Trstu; dotiskal bode se v kratkem I. del.

* Slovenski „abšidi“, to je, odpustni ali doslužni listi za slovenske vojake, ki stopijo iz vojaške službe, so se pred kratkem natisnili v državni tiskarnici ter razposlali dotičnim poveljništvom. Spet mala drobtina! Slovenci tudi drobtin ne zavržejo.

* Besednik pravniško-politični (terminologija) v slovenskem, hrvatsko-srbskem in nemškem jeziku se dobi v c. kr. državni tiskarnici na Dunaji za znižano ceno 50 kr., — občni državljanski zakonik za 40 kr., in kazenski zakonik za 20 kr., vse tri knjige skupaj tedaj samo za 1 gold. 10 kr.; toraj živo priporočamo tudi slovenskim županom, naj si jih priskrbé za tako jako malo ceno in po večkratnem prebiranju takih reči se bode kmalu prva težava domačega uradovanja premagala.

* Ravno je na povelje c. k. kupčijskega ministerstva prišel na svetlo prvi zvezek izvrstne knjige, ki pod napisom: „Die wirthschaftlichen Zustände im Süden und Osten Asiens. Bericht der fachmännischen Begleiter der k. k. Expedition nach Siam, China und Japan“ popisuje gospodarski stan južne in izhodnje Azije. Cearska vlada je 1868. leta v Siam, Kitajo in Japan poslala ekspedicijo, in kar je ta videla in izvedela, je obširno popisano v tej knjigi, ki govori o vsem blagu, katero bi se na korist naših krajev od nas do teh dežel izvaževati ali od tam do nas vvaževati moglo; ona razjasnuje colne zadeve, davke, navade, denarje, mero in vago, mornarske in druge pomočke za kupčijo in imenuje

imenitnejše trgovce v Siamu, Kitaji in Japanu. Z obzirom velike važnosti, katero ima vzhodna Azija, posebno kar se je Sueški kanal odprl, za naše jugoslovanske kraje, priporočamo vsem trgovcem, fabrikantom in sploh vsem obrtnikom to zanimivo knjigo, ktera pride v 16 zvezkih na svitlo in se dobiva pri vseh knjigarjih. Pri tej priložnosti omenimo našim bralcem, da 6. dne u. m. je c. kr. korveta „Fazana“ iz Trsta v Kino in Japan odrinila; 22. dne u. m. je „Fazana“ skozi Sueški kanal plavala. Ker na tej barki tudi naš častiti rojak c. kr. mornarski nadporočnik g. Viljem Potočnik potuje, in ker nam je pri svojem odhodu besedo dal, da „Novicam“ iz daljnih krajev večkrat piše, upamo, da našim bralcem v tej zadevi v kratkem kaj več povedati moremo.

Mnogovrstne novice.

* Strašna lakota v Perziji. Časnik „Times of India“ piše, da je žitna letina v Tarfistanu, najrodovitniši deželi Perzije, prav za nič; nesrečni prebivalci prodajajo svoje otroke, da si s tem kaj denarja vlovijo, pa tudi po zelo nizki ceni ne morejo spečati svojih otrok; zato zapuščajo svojo domovino in bežijo v daljna mesta. Cena pšenici je poskočila na devetkrat viši kup. Ljudje mrjé od lakote. Čez 20.000 ljudi je zapustilo glavno mesto.

* Na Rusovskem je ene mesece požarov, da je groza. Samo v Moskvi je junija meseca 70krat gorelo. Res, da so ljudje zelo nečimurni z ognjem, vendar se po pravici sumi, da hudobni ljudje požigajo.

* O letini na Ogerskem — piše ogerski časnik „Ung. Lloyd“ tako-le: Maloktero leto se je upanje in strah, kakošna bode letina, tako mešalo kakor letos. Žetev ozimine je zdaj pri kraji in žalibog moramo reči, da naš poglavitni pridelek — pšenica — se ni tako obnesel kakor smo pričakovali. Naželo ali nakosilo se je pšenice le toliko, kolikor se je nažanje v slabih srednjih letinah, in teža zrnja je zelo različna; v nekterih vaga do 89 funtov vagán, v drugih komaj 80 funtov. Ne bode se tedaj veliko pšenice, kakor se je mislilo, v druge dežele moglo prodati. Kar se tiče rži, ječmena in ovsa, je letina bolja.

Dopisi.

Iz Buhelj na Koroškem. (Telegram „Novicam“.) Nad 6000 Slovencev bilo je danes na tukajšnjem taboru zbranih. Vse resolucije, posebno ta, o zedinjenji Slovenije, bile so enoglasno in navdušeno sprejete. Predsedoval je dr. Zarnik. Slava!

Iz Gorice 4. avg. — x+y. — Preteklo saboto je sklenilo tukajšnje mestno starešinstvo, dati Favetti-u za trdno tistih tisuč goldinarjev pokojnine, ki jih je vžival — odkar je pomiloščen — le začasno. Čeravno je bilo že pred sejo gotovo, da bode večina starešin glasovala za penzijo, ker je bila F-ieva stranka vse žile napela, da je večino skup stlačila, treba je bilo vendar javno komedijo igrati. Glavne osebe so delali: proti penziji dr. Pajer in Marzini; za penzijo dr. Deparis (poročevalec) in dr. Rismondo. Ti možje pa so si že sploh gledé družih mestnih in osebnih zadev navskriž, Favetti jim je bil toraj ugodna tvarina, da so si ž njo dušice ohladili. Škoda le, da nasledek njihovih osebnih iz častilakomnosti izvirajočih prepisov je — „paga pantalon“! Dohtarju X-u se je vzvidelo, s Favetti-evo čelustjo Y-a tleči — zakaj bi ga ne? — si misli, saj mene ta „juks“ nič ne stane; plačevali bodo že — dobri meščani; zakaj so nas pa volili, če bi mi

zdaj še te pravice ne imeli, da jim davke nakladamo za najzaslužnišega (!) moža (za katerega zasluge še celó italijanska vlada nič ne mara; kajti, ko bi ga bila štela za kaj, podelila bi mu bila kako mastno službico, a ne, da je moral biti opravielnik privatne zavarovalnice). Najbolj je sekal F—i-a Marzini, brezoziren mož, kateri ima, kar v prsih, to na jeziku. Nad njim se Favetti-evi privrženci tudi najbolj grozé. Stavil je na zadnje predlog, naj bi F—i-u enkrat za vselej 500 gld. dovolilo, toda s tem pogojem, da se nikdar več v Gorico ne prikaže. Pajer je bolj po lisičje govoril; politiško stran te zadeve je prepustil vladinemu komisarju in s pravnega stališča trdil, da starešinstvo nima pravice pomiloščencu pokojnino plačevati, češ, da po pomilostenju ne oživi pravica, do poprejšnje službe in ž njo združene plače ali penzije. Vladin komisar baron R. je pretil, da vloži svoj „veto“, ako se nasvet za penzijo sprejme. Prigovarjalo se je neki tudi županu, naj bi, če nasvet obvelja, sklep za neveljaven izrekel. Vse zastonj; za nasvet je glasovalo 13 starešin, zoper njega 5, trije so se bili tej kočljivi zadevi odtegnili. Župan je sklepu pritrdil, vladni komisar — molčal! Tako bomo imeli tedaj enega osrečevalca (!) več v Gorici! — V isti seji je imelo priti na vrsto tudi vprašanje zastran preimenovanja ulic, al ker je obravnavanje F—i-eve točke dolgo časa trajalo, je župan sejo sklenil, predno se je prišlo do ulic. — Slišim, da so tukajšnji šolski krogi jako razburjeni zaradi nepričakovanega imenovanja odstavljenega gimn. direktorja Koperskega za profesorja na našem gimnaziju. Pravijo, da ta dr. Frapporti je nevaren lahonski kovár. — Ako je res, da se zdaj minister Hohenwart posvetuje z vsemi namestniki zaradi preuredbe volilnih redov, imamo mi vzrok, bati se, da nam naš bar. De Pretis v tej reči marsikaj ne pokvari. Tedaj, poslanci, pozor!

Iz Trsta 7. avg. — Rojanska čitalnica je včeraj imela glavni zbor. Predsednik g. Požar je začel zbor z jedernatim govorom, denarničar predlaga račun, in tajnik g. Dolinar čita letno sporočilo, iz katerega se je razvidelo, da je čitalnica storila velik korak v duševnem obziru, ne pa, žalibog, v materijalnih rečeh, kajti premalo udov, stroškov pa obilo stavilo je mnogo ovir, s katerimi bi se bil moral braniti odbor. Napravila je čitalnica 10 „besed“, med temi 8 glediščinih iger. V novi odbor so bili izvoljeni: za predsednika gosp. Žvanut, velecenjeni voditelj narodne stranke v Trstu, odborniki pa: prejšnji tajnik gosp. Dolinar, in gospodje Rožička, Pisianč Luka, Durn, Ferluga in Katalan. Ne morem si kaj, da ne bi pohvalil vrlih vnanjih udov g. Pintarja in Hafnarja iz Stare Loke na Gorenškem, da sta se telegrafično vdeležila volitve; živela oddaljena draga nam narodnjaka! — Radostni pozdravljamo novi odbor, od katerega se po pravici nadjamo čedalje veseljšega napredka; želeli bi glediščinih iger vsak mesec redno po enkrat, in če bi mogoče bilo, tudi po dvakrat na mesec. Po volitvi je prejšnji in novi odbor stopil na oder; prejšnji predsednik je vzel z ginljivimi besedami slovó; novi predsednik pa je zbor tako navdušeno pozdravljaj, da so mu od vseh strani doneli gromoviti slava-klici.

Fričkov Janez.

— (Rojanska čitalnica) napravi 20. dne t. m. „besedo“ z govori in igro: „Kteri bo?“ Vljudno vabi vse častite ude; neudje pa, ki jih udje želijo povabiti, dobijo vabilnice.

Za odbor:

Ivan Dolinar, tajnik.

Iz Maribora piše „Slov. Gosp.“: Odbor katol. političnega društva se je 23. julija ustanovil. Voljeni so enoglasno: grof Brandis za prvosednika, dr. Ulaga za namestnika, prof. Majciger za tajnika in prof. Kovačič za blagajnika. Prvomestnik je potem bral